

storila, mi je na misel prišlo, kako potrebno da je kakor zoper ogenj tudi zoper škodo toče zavarovati se, in moram povedati, kako je gospod Anton Biziak, nekdanji fajmošter pri Sv. Martinu na Pohorjih v spodnjem Štajerji svoje farmane v ti zadevi lepo zavaroval. V svojem testamentu §. 10 je namreč za farmane en kapital izročil, s tem, da naj se obresti (činži) vsako leto dajejo za škodo, katero bi v fari toča storiti utegnila. Ako bi pak eno leto ali več let toče ne bilo, naj se obresti zopet razposodijo, da kapital raste. Na tako vižo se je omenjeni kapital že čez 12.000 fl. za Šmarske farmane narastel, ki lepe obresti in z njimi ob času toče sladko tolažbo daje.

O da bi se našlo več tacihih dobrotljivih mož, kakor je bil vse hvale in poštovanja vreden rajni gospod Anton Biziak. (Anton Biziak je bil leta 1742 v Vipavski fari na Krajskem rojen; njegov življenjepis je nekoliko v „Drobtinah“ leta 1851 popisano, ali vse prekratko; jez mislim sčasoma obširnejše slavnega moža občerkati). J. H.

Iz Planine nad Černomljem. 2. julia popoldne ob četrti na 6. se je pri nas toča tako usula, da je pobeletelo; od Nemške Loke pridši je zadela nekaj Koprivniške fare, Planino in Čermošnice. Goricam, ki spod leže, je prizanesla, in to nas več veseli, kakor ko bi se bilo temu nasproti zgodilo, ker grojzdje, v lepem ocvetelo, veliko obeta.

Kaj bojo djale „Novice“ *) zoper lek, ki ga tu rabijo srabljivi (garjevi) v ti nesnažni bolezní? Od blušča stolčejo korenike, jih v repnici 24 ur namočivši se namažejo s to vodo, ki srab iz života potegne in ga posuši, tako da se je enkrat namazati dovolj. Blušč je rastlina, ki se kot fažol na kole in germovje spenja; korenino ima jajcu nalično in zerno rudeče. Telicam je možnja, prec ko pripuščati začenjajo, jako koristna: asle se na vimenu obvarjejo in veliko več mleka imajo.

Od sv. Andreja iz Moravske fare. 11. dan tega mesca je bil za nas dan žalosti in nesreče take, kakoršne sedanji ljudje ne pomnijo. Ob dveh popoldne se je privlekel sivočerni oblak sém od Mengša, in kmalo se udere med strašnim hrušanjem in gromenjem suha kakor oreh in tudi kakor kurje jajce debela toča, koja je pet četertin ure z majhnim prenehanjem strašno tolkla. Začela je na Mengškem polji, in je šla čez Dobovsko, Ihansko, Moravško, Blagovško, Št. Ožvaldsko, in Št. Gotriško farno; žalosten sled za sabo pustivši. Zito, katero bi bilo ravno ti teden za žetev ugodno, je večidel do čistega zmlatilo. Posebno huda je bila v soseski sv. Andreja tukej; v kratkem rečeno, je vse, kar je bilo na polji žita in družega sadeža, prav do čistega pokončala. Vertno drevje, katero je letos obilno sadja obetalo, stoji zdej z vso razbito kožo čisto brez sadja in mladik, kar se ga ne posuši, se več let obrasti ne bo moglo. Strehe so razbite, posebno ktere so s ceglom in škerlmi krite. Revšina je pri nas tolikanj večí, ker je večina prebivavcov te soseske že delj časa skorej vés živež kupovati mogla, in le v dobrih letinah komaj izhajala, ker nam kamnitna zemlja, pustemu Krasu podobna, le picle pridelke dajati zamore, in ker predlanem 26. dan ravno tega mesca zvečer sta nam toča in rašni vihar globoko rano usekala, katero smo si letos z

obilnimi pridelki nekoliko zaceliti upali; pa Bogu se usmili! — vse naše upanje je proč. Polje je zdej vse prazno in za ajdovo setev pripravljeno; pa ubogi ljudje nimajo za seme ajde dosti in tudi dnarja ne, da bi je kupiti zamogli. Strašna revšina in lakota ste nam za petami; preden ajda dozori, nam je glada poginiti, ako se nas dobrotljivi ljudje, posebno naši slovenski bratje, ne usmili. Kdor se nas usmili, naj pošlje milošino gospodu tehantu v Moravče, ali pa častitemu vredništvu „Novic“, katero bo milodare gotovo dobrovoljno sprejemalo *).

Janez Lavrač, župan.

Iz Krajske okolice. V torek na večer in ponoči je razsajala toča v taki občirnosti, kakor se že veliko let ne pomne; pod Bistrico začemši je segla čez Naklo, celo Krajsko polje, na desni čez Bitnje in dalje, na levi čez Čirciče in dalje, proti Ljubljani do Meje. Razun reži je bilo še celó malo žita v kozolcih; kar je pod nemilem nebom bilo, je čisto pokončala; škoda je grozno velika; skor celi krajski okrajni je vzela vse, kar je na polji bilo.

*) Iz serca rado.

Vred.

Novičar iz mnogih krajev.

Naj višji c. k. sodnija na Dunaji je določila: če je kdo svojo oporoko (testament) sam pisal in podpisal, pa je tako slabo pisana, da se brati ne more, je pri vsem tem vendar še veljavna, ako so umetni pisavci v stanu, iz tistih čačk zapopadek pisanja izvediti. Ravno ta višja sodnija je tudi določila: če se po smerti kakšnega človeka najde zraven testamenta več kodicilov, ki so bili narajeni v različnih časih, smejo pozneje napravljeni veljavni biti, ako se po pričah in družih okoljsinah skaže, da je rajniki te misli bil, da imajo le nekatere teh pisem veljati. — Po cesarskih poštah celega cesarstva se je letošnjega mesca maja razposlalo 3 milione in 356.000 pisem, lani ti mesec le 2 mil. in 924.000. — Nek Dunajsk časnik hoče vediti, da za Sekovskega škofa (v Gradcu) je namenjen grof Attems, kapitar stolne cerkve v Salcburgu. — Mesca oktobra bo v Zagrebu razstava domačih obertnijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov; za darila, s kterimi se bo izverstno blago počastilo, je določil gosp. ban iz deželne kase 800 fl., gosp. nadškof Zagrebški pa 15 cekinov. — Sv. oče papež bojo nek kmalo razglasiti dali nov ukaz za stran zakonov med ženinom in nevesto, ki nista ene vére; dosedanji predpisi bojo tem zlo premenjeni in taki zakoni se ne bojo lahko pripušali. — O turško-rusovskem razpertju se še ne vé odgovor rusovskega cara na tisto pismo, katero mu je bilo poslano po sklepu angleške, francoske in austrianske vlade z namenom, da bi se z lepo končala ta pravda; vendar se od vsih strani upa, da se bo dal car potolažiti. Turška vlada oskerbuje z mesom in kruhom armado angleško in francosko na morji; vsak dan plača za to 15.000 frankov; če ne bo kmalo konca te zaderge, bo opešala Turčija na dnarju popolnoma. Rusovska armada znese v Vlahii 50.000 vojakov. — Knez Černogorski bo nek na svét svojega strica Jurjevića poslal deputacio s pismom do Sultana, v kterem mu bo na znanje dal, da spozná za štito (varstvinu gospodstvo) turške vlade čez Černogoro proti temu, da se Berda in še 2 otoka primorska Černogori dodajo.

Za uboge Moravčane od toče zadete.

Gosp. Ignaci Teuš, posestnik v Mitrovici v Slavonii, 2 gold., — gospod pod nadpisom: »dajte in se vam bo dalo«, 2 gold., — gosp. Juri Sterbenc, petošolec v Novem mestu, 1 gold., — gosp. Pretner Jožef, kaplan v Barovnici, 1 gld.

Vredništvo se ne prederzne o tem nič reči, ker ne vé: kaj je »blušč« v Vaših krajih; ime »blušč« slišimo pri nas za »bryonio rubro«, pa tudi za »thamus communis«; popis Vaš se prileže skor obema rastlinama. Prosimo Vas, da blagovolite nekoliko omenjene rastline v pismo nam poslati na ogled in na naše stroške. Vred.